

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ
БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОНАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ
ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1952
ИЮНЬ
17
ВТОРНИК
№ 117 (2547)
ӨРТӨЗ 20 КОП.

БО ХУНГУ СОЛУНДА:

Совет Эвилелинде (1 арын).
Баштыңчыга берген сөстү алдарлы-биле күүседир! (1 арын).
ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ:
Н. Чанчип — ВКП(б) райкомунун III-кү пленуму (2 арын).
М. Серен-Доржу. — Аныяк коммунистерни кижизидер ажилды күштөлдүр (2 арын).

СЭТА-нын удурланышыккы (2 арын).
СОВЕТ ТУРГУЗУГ:
Д. Доржу — Район Советинин 8-ки сессиясы (2 арын).
С. Шалчима — Колхозчу өңчү-хөргөнгини самчыдаанарга кеземче харысалгазын хүлээткен (3 арын).

Л. Величанский — Грецияны америк империализминин кулданып алганы (3 арын).
Д. Бочаров — Делегейде болуп турар чоруктарнын допчулалы (4 арын).
Кореяда болушкуннар (4 арын).

Улуг улустун бижик билбес чоруун узуткаары—парторганизацияларнын чугула сорулгазы

Чурттакчы чонун ортузунда бижик билбес, бижикти биче билдир чорукту узуткаарынын айтырыныч Ленин — Сталинни партиязы, Совет казак улуг кичээнгини салып келген болгаш салып-даа турар. Совет казак чыл бүрүдө хөй түнүгү акша-хөргөнгини чонун бижик билбес, бижикти биче билдир чоруун дүрген узуткаарынын хемчеглеринге үндүрүп турар. Бистиң областа бүгү-ниити чеди чыл өөредилгезинин Хоойлузун 1951—1952 өөредилге чылындан эгелеп боттандырып эгелээни ол хемчеглерни улам күштөлдүр.

Чурттакчы чонун ортузунда бижикти биче билдир болгаш бижик билбес чорукту узуткаарына көрдүнгөн хемчеглерге чарыгдары-биле 1951 чылда казак 3 чүс муң хире рубльди областа берген турган. Ынчаарга ол акша-хөргөнгини четчи-биле ажыглап шыдаван бис. Бижик билбестерин бижикке өөредилгенин чыгыр чүгө 55 хуу, а бижикти биче билдирерини эки билдир кылдыр өөредилгенин чыгыр чүгө 43 хуу күүсетинген.

Өвүр, Тере-Хөл болгаш Мөңгү-Тайга районнарында партия, совет органдары чурттакчы чонун ортузунда ам бижикти биче билдир ийикпе, бижик билбес кижилер чок деп 1951 чылдын төнчүзүндө-ле медээлээн турган. А шынында 1952 чылдын мартта чоруктан хыналдадан Мөңгү-Тайгада ам-даа 15 бижик билбестер, 182 бижикти биче билдир бар болганы илерээ. Ол районну партия, совет органдарынын бо чугула херекке удуртулганы четпес боттандырып, контролду кошкак чоруктаны моон-на тодаргай илдендир. ВКП(б)-нин чамдык райкомнары бижик бөлүмненин ажилын доктаамал байдалга тургузуп, аяма методтуг удуртулганы хандырар дугайында улус өөредилге органдарынын мурунуга негелденин ыракта-ла четпес тургузуп келген.

Партиянын чамдык райкомнары бижикти биче билдир болгаш бижик билбес чорукту узуткаар дугайында ВКП(б) обкомунун 1951 чылдын мартта болган пленумунун доктаалын хамыктың четпес күүседир турарын демдеглезе чогуур. Кышкы үедө ажылдап турган бижик бөлүмнени боттарынын өөредилгезини чакшы шөл ажылдары эгелээни биле-ле, аяма сылдаглааш, шуут соксатканнар. Партиянын элээн чамдык органдары бижик бөлүмненин ажилын чыгыр байдалга таарыштыр эде тургузуп, оларнын удуртулганын экижидерден туржук, ала-чаягаарлаашкынын байдалче салып киригени канчап-даа таарышпас.

Бижикти биче билдир болгаш бижик билбес чорукту дүрген узуткаарына таарымчалыг байдал ам тургустунган. 1951—1952 өөредилге чылы доозулганы-биле чергелештир, школаларда үстүкү класстарнын чүс-чүс өөреникчилери көдээ черлерге дыштанып үнүлээ. Областа бижик билбес чорукту узуткаарынын херээңге олар улуг немелде күш болуру чугаажок. Ынчаарга кызыл бижик бөлүмненин култармейжилеп турган школа башкыларынын хөй кезини чыгыр өөредилгеже шилээни.

Мынчангаш кышкы үедө ажылдап келген култармейжилерни чайын ажылдап шыдаар хөй санын култармейжилер-биле солдуру бирги чергенин сорулгазы болуп ужурулду. Чүгө чедиги класстарны безин бо чылын муң ажыг өөреникчилер дооскан, а 5—6 класстарны дооска-

ны оон-даа хөй. Бижикти биче билдир болгаш билбес чорукту узуткаарын чедишкенин шиптирлээринин сорулгазы чүгө ону шын организастаандан хамааржыр.

Чонун ортузунда бижикти биче билдир болгаш билбес чорукту узуткаар талазы-биле хемчеглер колдуунда ийи хевирлиг. Бирээде, тарай берген бөлүмненин дүргенин-биле катап тургускаш, оларнын култармейжилеринге үстүкү класстарнын өөреникчилерин немей тургускулааш, бөлүмненин ажилына партиянын контролон боттандыра-ры, оларга практиктик дузаны көргүзери. Ийиде, чангыстап өөредир методту калбартыры. Өөреникчи бүрүзү чыгыр дыштанылганын үезинде ийден эвээш эвес кижини бижикти эки билдир кылдыр өөредип шыдаар аргалы.

Чурттакчы чонун бижик билдирерини бедидери партия организасталарынын чингине херээ. ВКП(б) райкомнары, оң пропаганда болгаш агитация килдистер бижикти биче билдир болгаш билбес чорукту узуткаар талазы-биле бүгү хемчеглерни чыгыр үедө онза күштөлдүр чорук. Бөлүм удуртуктарынын база култармейжилерин дуржулга солчулукунуң чөвүлө хуралдарын, семинар өөредилгелерин эрттирери, оларнын ажилын шын улаары парторганизациялардан негетинер. Школалардан келген кур күштерини чон организастаарыне гол кичээңгени салгаш, эргиде турган култармейжилерини оюн каап база оолбес.

Партиянын ажык хуралдарына бижик бөлүмненин удуртуктарынын илеткелдерин дынап, оларнын ажилдарында четпестерин илередип, практиктик дузаны көргүзери чугула.

Бижикти биче билдирерини болгаш бижик билбестерини аразында эвээш эвес коммунистер болгаш комсомолчулар бар. Партия, комсомолду эде организастаары, бижик билбес чоруун дүрген узуткаар дугайында оларнын мурунуга негелденин шынгы тургузуп, бижик бөлүмненин оларны ынаыла хаара тудуп өөредирин хандырар ужурулду.

Кижилер бүрүзү ужуң-бийиктиг болган тудум-на областың улус ажил-агынын социалистик чарыктыгы улам дүрген темпи-биле шиптирлетинер дээрини билбишаан, бижик өөредилгезинге култармейжилерин харысалгазын бедидер херек.

Ынчаарга чурттакчы чонун ортузунда бижикти биче билдир болгаш бижик билбес чорукту узуткаарынын херээңге облононун талазындан ам-даа дыка четпес удуртуп турарын база шынгы демдеглезе чогуур. Оң школа инспекторлары районнарга чораш, бо ажылче шуут-ла сонуургал салбас чорук окта таарышпас. Эрткен чылдарнын четпестеринден партияны түнелди үндүрүп, моон сонгаар шиптирлиг хемчеглерин алырын облоно, районнарынын улус өөредилге килдистерин өөрнезе чогуур. Оон-биле кады бижик бөлүмненин өөредилге номнары, кыдырааштар болгаш өске-даа эргежок чугула херекселдер-биле үзүктөл чок хандырар херек.

Бижик билбес чорукту дүрген хуусаада узуткаар айтырыг партиянын идеологтуг ажилынын чугула кезин болурун утпайн, радио, парлалга база хана солуннары дээр ажылдыг бөлүмненин, оларда култармейжилерин дуржулгазын калбаа-биле непередириниче кичээңгей салыры хамыктын чугула.

Амурда Комсомольск 20 чыл болган

АМУРДА КОМСОМОЛЬСК. Хоорайнын тудуу үргүлчүлөп турар. Чыр болганда-ла каас-чараш архитектур ансамблдери, калбак-делгем болгаш дорт магистральдар кестүп турар. Тудугчулар хоорайнын 20 хар харлаанынга будурулгенин чаа-чаа чедишкенин-биле ужуражып турарлар.

Тудугларга, будурулгелерге, өөредилге черлеринге хоорайнын 20 чыл болганынга алдар болдурган байырлыг хуралдар болгулаан. (СЭТА).

Ажаап алышкында

СТАЛИНГРАД. Таджикстаннын муруну талазын районнарынын шөлдеринде кызылтас быйып эгелээни.

Дагызындан он хонук эрте дүжүт ажаап алышкынычче кирипкен. Кезилге-биле кады тараа бастырылганы болгаш күрүңге тараа дужаалгазы чоруп турар. (СЭТА).

ВОЛГА-ДОНДА СКУЛЬПТУРА АЖЫЛДАРЫ

КАЛАЧ-НА-ДОНУ. Волга-Доннуң суг оруунун бүгү туртунда — Красноармейскиден Цимлянск суурга чедир уран-чечен каасталгаларнын болгаш шимелделеринин сөөлгү ажилдары чоруп турар. Скульптур Г. И. Мотовиловтун удуртулгасы-биле шлюзтерде, плотиналарда болгаш өске-даа гидротехниктиг тудугларда скульптураларнын болгаш акротерийлерин тургузушкуну чоруп турар.

СЭТА-нын корреспондентизи-биле беседазынга Сталинчы шаңналдын лауреады Г. И. Мотовиловтун чуугаалааны болза:

— Кайгамчыктыг гидротехниктиг тудуушкун болур канал болза, коммунизм үезинин тудуу болур. Бистиң чуртувустун скульптуржуларынын мурунунда ону уран-чүлдүн кайгамчыктыг чогадылгалары-биле кылырын сорулгазы салдынып турар.

Тудугда Волков, Смирнов, Мельникова болгаш өске-даа составтыг бөлүк архитекторлар келген. Ам олар рельефтилерин тургузуп турарлар.

Чоокта чаа Сталинчы шаңналдын лауреады скульптур Е. В. Вучетчинин удуртулгасы-биле каналдын Волгаже кирер аксынга коммунизмниң улуг зодчий И. В. Сталиннин монументин тургускан.

Волга-Доннуң суг оруунун төнчүзүндө турар 15-ки шлюзте, ерү халаан аъттарлыг казактарнын кон-

чуг улуг он метр скульптураларын тургузуп турар. Олар боттарынын хемчээлинин талазы-биле Ленинградта Петр I-нин сурагы тураскаалындан үштүн бири хире улуг болуп турар.

13-кү шлюзтун турар районунга Ада-чуртун улуг дайынын чылдарында улуг болушкун болган. Сталинградты берге байдалга таарыштырып турган гитлержи эжелкчилерин долгандыр бүзөөлөн, Сталинград болгаш Мурнуу-Барынын фронттарынын шериглеринин кайгамчыктыг ужуражышкыны аяа болган. Ол чугула болушкуну алдаржылары-биле 13-кү шлюзте ону улуг рельефтилер-биле каастап, триумфалдыг аркты тургускан. Ам бөлүк скульптуржулар совет улустун улуг дайыны чоруун алдаржылап турар. Рельефтер 180 дөрбелчин метр шөлге турар. Солагай болгаш оң талакы рельефтерин чыгган. Удава аттиканын чыылдазы эгелээр.

Төп самбырага байырлыг бижик турар. Самбыраның ол-бо талаларына туктары болгаш бооларны дүрзүлөп чурдуур. Шлюзтун бажынын алдынын шойлардан кылган 8 скульптурлуг каасталгалар каастаар.

Волга-Доннуң суг оруунун тудуушкуннарынга 11 монументалдыг скульптуржу бөлүктөр турар.

(СЭТА).

Довбасстың чаа суурларында

СТАЛИНО. Ясиноватск ары-биле кожа турар чурумалдыг черлерде чаа ажилчын суурлар өзүп үнген. Оларнын сан-дорт ногаан кудумчуларында ийи-үш каат чуртталга бажынары, школа тудуглары, амбулаториялар тутунуп турар. Удава база бир школанын, клубтун болгаш магазинин тудуг ыяштарын белетээр.

Чылдын-на заводтар болгаш шахталар чанынга чагайжылыр тутунган чаа суурлар өзүп турар. Мында асфальтылыг тротуарлар, кайгамчык парктар, клубтар, эмнелге черлери бар.

(СЭТА).

Баштыңчыга берген сөстү алдарлы-биле күүседир!

Колхозка шеф дузаламчы

Тере-Хөл районнуң төвү Чыргалакты суурунун ажилчын, албан хаагычтары «Большевик» колхозтун сизин шөлүн суггарынынга ийи хүн иштинде шөфтээ. Колхозчуларнын болгаш шефчилеринин күжү-биле колхозтун бо үедө кол сизин шөлү болуп турар Узураның кургат шөлүнче буга казып үндүргеш, 100 ажыг га шөлдү суггарган.

Коллективтиг ажил-агыга шеф дузаламчызын көргүзериңе районнуң ыяш ажил-агынын чери, районно, школа коллективни, комсомол райкому идеякелги киришкен. Оон ынай районнуң харызаа контролазы, саң килдизи, райпо, РОМГБ—бо черлер аныяк колхозтун ажил-агынын хөгжүдеринге дуза көргүзөр талазы-биле сагыш салбаан болгаш шефке шуут киришпез.

Кызымак дарган

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). Улуг-Хем районнуң Ийи-Тал сумуда Жданов аттыг көдээ ажил-агы артелинин дарганы Дүкержен ам 4 чыл дургузунда ак-сеткилдиг ажилдап турар. Бодунуң назылап кыраанынга биче-даа чалынмай, мурунда салдынган сорулгаларны эрестиг күүседип турар.

Хоочун дарган Дүкержен сөөлгү үедө көдээ ажил-агы машиналарынын эң нарын кезектерин безин септеп турар апарган. Бодунуң колхозунун сизин кезилдизинге, белеткелдин дүргедир дээш сөөлгү үедө сизин кезер 6 машиналарын кончү эки шынарлыг кылдыр септеп дооскан.

Чөөн-Хемчик районнуң үлетпүр комбинатынын даараныкчызы М. К. Токмова чонун улуг хүндүленин чедиң алган. Ол, хүн бүрүнүн нормазын 150 хуу чедир күүседип турар болгаш оон кылган ажилынын шынары эң эки.

Чурукта: Мария Токмованың хеп даарап олурары. Чуруу: А. Ермолаевтин.

Колхозта ясли ажытынган

Барыин-Хемчик районнуң улгатыр катышкан «Ленин оруу» колхозта уруглар яслин ажытынган. Ында 20 хире бичин уруглар хүлээп алдынган. Ясли тургускан чорук — колхозчу херээженеринин колхоз будурулгезинге идеякелги-биле кирип, хөй трудоделерини ажилдап алыр арганы оларга бээр.

Чуртун колхозчулары болгаш совхозтар ажилдакчылары эртемденер-биле кады ажылдажып тургаш, чуртун язы-бүрү агаарлыг черлеринче чурттап шыдаар мыйыстыг улуг малдын, хаваннарын болгаш хойларнын чаа уксаазын өстүргенер. Бүгү-эвилелдин мал ажилынын эртем-шичилел институту көдээ ажил-агы малдарынын белик продуктулуг уксаазын тургусканын талазы-биле чаа ажилдарын дугайын СЭТА-нын корреспондентизинге медээлээн.

Свердлов областын Арамилский районнуң колхозтарында болгаш совхозтарында мыйыстыг улуг бодалдын тагил-остриг уксаазын өстүрүп турар. Бо уксааның инектери чыл дургузунда беш муң литр ажыг, эки үстүг сүттү берип турар. Ол инектер дыка улуг чаагайлар. Олар-

нын ортумак дириг дензизи 560—600 килограмм чедиң турар.

Алтай крайда үстүг-сүттүг инектерин чаа уксаазын өстүрүп ажил үргүлчүлөп турар. Инек бүрүзү 3.500—4000 литр сүттү берип турар инектерин ында үзүп тургускаш.

Институттун методтуг удуртулгасы-биле эди дүрген четчин эзер хойларнын уксаазын тып үндүрүп ажил Калинин областа доостур чыгап турар. Ол хойлар анаа хойлардан дыка ылгалдыг. Оларнын дугу чангыс аай чингежээк.

Киров областын болгаш Марий АССР-нин колхозтарында болгаш совхозтарында уржун уксаалыг хаваннар тып үндүрүп ажил дооступ турар. Ол уксааның хаваннарыннын дириг дензизи 300 килограмм чедиң турар.

(СЭТА).

Чартык чылдын планы күүсетинген

БАКУ. Азербайджанның нефть үлетпүрүнүн бир дугаарында «Орджоникидзе-нефть» трестин тоску тывыжынын коллективни нефть тывыжынын талазы-биле чартык чылдын ооналганын күүсеткен.

Бүдүрүлгениң ол чедишкени болза, муракчы техниканы болгаш чаартыкчыларнын күш-ажыл метод-

тарын непереткенинин түнпели болган.

Бүгү-ле ажилдарга камналганы сагып, күш-ажылдын дүрген методун ажыглап, херекселдерин ажилдарынын хуусааларын узадып тургаш, нефтичлер бо чылдын чартык миллион ажыг рубльди камнап алганнар.

(СЭТА).

Пландан ажыр кан

СТАЛИНСК. Кузнецкиннн Сталин аттыг комбинатынын металлургулары чартык чылдын программазын хуусаа бетинде күүседир дээш ажылдап турарлар.

Чаржы турарларын муруну одуруунда ийиги мартен цехинин коллективни чоруп турар.

Ылангы тоску мартен печказы-

нын коллективни онза ылгалып турар. Канын дүрген арга-биле ээилдирбишаан, ол коллектив апрель айнын дургузунда 390 муң рубльди камнап алган. Июнь 10-да ол печканың кан ээилдикчи эш Коянин чартык чылдын нормазын күүсеткен.

(СЭТА).

Маяктар хып эгелээн

КАЛАЧ-НА-ДОНУ. (Сталинград областы). Июнь 12-де дүне Волга-Дон каналындан Донче үнер черде маяктарнын оттары хыпкан. Оларнын чыры Цимлянск далайдын 20—25 километр ырак черге кесгүп турган.

Ол ийи маяктар он үшкү шлюзтеи Цимлянсктин суг шыгжамырынче 5 километр ханы черде чалдарнын төнчүзүндө турарлар.

(СЭТА).

Колхозчу малчыннарнын чедишкени

ТЭЭЛИ. (Телефон-биле). Улустарнын улуг баштыңчызы эш Иосиф Виссарионович Сталиннин мурунуга алган хүлээлгелерин ажыр күүседир дээш Бай-Тайга районнуң колхозчу малчыннары кызымак ажылдап турар. Оон түнелдине ниитинин мал ажилын сайырадырынын күрүне планын колхозчулар чедишкенин күүседип турар.

Ылангы районнуң бүгү колхозтары ниитини-биле чылгы мал өстүреринин планын 111 хуу, мыйыстыг улуг бодал мал өстүреринин планын 105 хуу, хөй, өшкү өстүреринин планын 124 хуу күүседип турар.

Колхозчу малчыннарын аразынга социалистик чарышты калбартканын түнелдине мал ажилынын муракчылары хүн-бүрүдө илереп турар. Сталин аттыг колхозта хой кадарчызы колхозчу Маадыр кызымак ажылдап, бо хүнге чедир төрөни 152 хойлардан 168 хураганнарын бүрүн камгалап алган болгаш менди доруктуруп турар. Ол ышкаш ол-ла колхозта Боралды төрөн 244 хойлардан 250 хураганнары камгалап алган.

Оон ынай «Победа» колхозта кадарчы Кандан төрөн 94 өшкүлерден 101 анайларын, Адыг-оол 130 хойлардан 131 хураганнары бүрүн доруктуруп турар.

Ажаап алышкынга белеткел

Барыин-Хемчик районнуң машина-трактор станциясы тараа ажаап алышкынынга белеткенин эгелей берген. Комбайнерлар Сула, Даржаа, Каков олар боттарынын комбайнарын септеп эгелээни болгаш чогуур септелгенин июль 1-де доозар деп хүлээнип алганнар.

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

ВКП(б) райкомунун үшкү пленуму

Чоокта чаа болган ВКП(б) Уауг-Хем райкомунун пленумунун бир дугаар айтырымына колхозтарда нийтинин өңчү-хөргөнгүн самчыгдап төтөгөлөр чоруктар-биле демисел чорудар талазы-биле партия болгаш чазактын айтышыкынын боттандырар дугайында айтырыгын чугаалашкан.

Бо айтырыг дугайында ВКП(б) райкомунун бир дугаар секретари эш Самбанын илеткелинден ап көөрге, районун колхозтарында көдээ ажил-агый артелинин Уставын үрөп, нийтинин хөргөнгүн самчыгдап төтөгөлөр, трудоденьнери шын эвес чарыгдар болгаш еске-даа чүүлдер бар болуп турар.

«Искра» колхозта Степан Доржу колхозтун хөргөнгү 2495 рубльди самчыгдаан болгаш 1951 чылда колхозтун 3 харгы шарызын бодунун туразы-биле базаарлап ажылгаан. Ол шарынын орну кылдыр колхозка 1 харгы арган болдурга салып берген. Доржу бодунун акызы Көк-Ламага колхоз фермазындан 5 өшкүнү, 2 болдурга алырын чөпшээрэн. Оларнын орнуна ажил кылып шыдавас кырган бо берген.

Димитров аттыг колхозтун даргазы турган Сынаа орнаар, солуур азы чегдирер деп чүүлдерге чылда-гааннап алгаш, колхозтун 36 прт, сергелерин чарыгдан. Инек мал фермазынын эргелекчизи, партия эге организациязынын секретари Имагаж колхоз фермазындан бодунун акызына 2 саар инекти ап берген, оон ынай 8 саар инекти саанчыга берген болгаш 2 айтты таныш-көрүш улустарына орнаан. Нийтинин малынга хора чедирер ыдыг чоруктар чамдык еске-даа колхозтарда бар.

Колхозтарнын нийти черин туразы-биле эжелеп ажылгаар чоруктар база бар. Ыяа ажил-агый чери, районо 1951 чылда Сталин аттыг колхозтун 60 га сизен шөлүн туразы-биле кезип алган. Торгалыда «Свобода труда» колхозка суурун, ажилчы, албан-хаакчыттары колхозтун сизен шөлүн болгаш 0,90 га ногаа шөлүн эжелеп ажылгаанар.

Шагаан-Арыг МТС-тин (директору эш Гордей) талазындан колхозтар-биле чарган керээзин үрээр чоруктарны болдуруп турган. 1951 чылда Жданов аттыг болгаш

Ворошилов аттыг колхозтарда аңартыммаан 152 га черин аңдаргын кылдыр меге медээ кириген турган. Ыдыг чорук ол колхозтарнын элээн когаралга киригенин чугаажок.

Районун көдээ ажил-агый килдизи, ооң эргелекчизи эш Брюханов болза, колхозтарнын оон-моон алыр-эзелерин дедир эгидеринин бүгү семчез алыр дугайында ВКП(б) райкомунун айтышыкынын күүсетпезин, колхозтарнын хуу улус-биле болгаш албан черлери-биле санажылгазына чогуур чуруму тургуспаан. Оон ужурунда 1952 чылдын январь 1-де колхозтарнын алыр өрөзи 653.828 рубль, ооң ишинде самчыгдап 32 муң рубль болуп турар.

Районун көдээ ажил-агый килдизи, райкүсском колхозтарнын малын болгаш еске-даа үнелиг материалдарын үчүдүн эде тургузар, санажылга хөргөн экижидер, колхозтарга хыналда, ревизия ажылын чорудар талазы-биле чогуур хемчеглер албайн турар.

Элээн хөй колхозтарда колхозчуларга авансы тыпсырда оларнын ажилдаан трудоденьнерин санап көрбөй, чүгө колхозтар даргаларынын бижимел айтышыкынын барымдалаар шын эвес практика ам-даа бар. Ол чорук колхозчуларнын куш-ажылга сонургалын кудуладыр болгаш куш-ажылдын сагылга-чурумун кошкадып турар. Оон түнелинде районун колхозтарына 1952 чылдын дургузунда куш-ажыл кылдып шыдаар колхозчуларнын 43 хуузу трудоденьнерин доктаатынган минимумун күүсетпезин, оларнын иштинден 76 кижжи коммунист болуп турар. Оон аңгыда 123 колхозчулар нийтинин ажылынга мырынай киришпезин болган.

ВКП(б) райкому, партия эге организациялары, райкүсском болгаш районун көдээ ажил-агый килдизи колхозчу демократияны шынгы сагыр талазы-биле чогуур демисел чорутпайн турар. Колхозчуларнын нийти хуралдарын үргүдүчү чорутпайн, хуралдарга көөр ужурул колхоз бодурулгезинин чугула айтырылганын баштаар черге көрүп, азы колхоз даргазы чааскаан шийтпирлеп турар. Оон түнелинде кол-

хозчуларнын дыка хөй кезин колхоз бодурулгезинин айтырылганын шийтпирлээрине киришпейн турар.

Районун колхозтарында көдээ ажил-агый артелинин Уставын каржызы-биле үрөп турар барымдалаар турбуже, район прокурору эш Макушин, улус шийткөкчизи эш Баранов олар боттарынын шугуму-биле ажил чорутпайн, харын колхозчу өңчү-хөргөнгүн самчыгдаарларга кеземче харысалганы көргүзери озалдадып турар. Чижээ, Димитров аттыг болгаш «Искра» колхозтардан 1951 чылдын төңчүзүндө район прокурору эш Макушинге кирген 4 херек ам-даа шийтпирлетинмезин маңа чугаалаарга-ла четчир.

Мичурин аттыг колхозтун даргазы эш Тамбар бодунун саналына районун чамдык удуртук ажилдакчылары колхозчуларнын нийти хуралынын доктаалын үрөп турар и-нин чижээ чугаалаан. Чүл дие, Мичурин аттыг колхозтун адын өлүрүп каан Даваазадан айт-биле төлдөдир деп колхозчулар доктаатын турбуже, райком секретари эш Шкляев келгеш, ону трудодень-биле төлээр деп айтышыкын бергенин буруу шапкан.

Шагаан-Арыг МТС-тин директору эш Гордей болза, колхозтарга аңдартыммаан 152 га черин меге медээ-биле аңдартынган деп киригенин илереткен шын шугумчулдег удурланып, пленумдун киржикчилеринин мурнунга дыка таарымча чок саналды берип, шөлээлг шугумчулдег удурланып турганын, пленумга буруу шапкан.

Райо даргазы эш Гушин Калинин аттыг колхозтун ажил-агый төвүндө арга-меге-биле бажың садып алырын орадажып турган, Заготпильсырь черинин удуртукчуу Велюшайка «Искра» колхозтун адын төлөвейн чыл чыгам муңган деп санал берген эштер илередип шугумчулээн.

Пленум бо айтырыг талазы-биле хүлээп алган доктаалын амыдырал кырынга боттандырып, көдээ ажил-агый артелинин Уставын үрээр чоруктарны моон сонгаар болдурбас херек.

Н. ЧАНЧИП.

Аныяк коммунистерни нижизидер ажилды күштөлдирер

Аныяк коммунистерни кижизидер айтырыг партия ажылынын бир чугула черин ээлеп келген болгаш ээлеп турар. Аныяк коммунистерни кижизидер талазы-биле ВКП(б) Тес-Хем райкомун сөөлүгү үеде биче эвес ажылдарын кылган. 1951 чылдын январь айда болуп эрткен районун партия конференциязындан бээр партиянын хүрээленинге 7 кижини, ВКП(б) кижигунунун кандидаттына 10 кижини башкылардан, кижжи эмчлеринден, комбайнерлардан, трактористерден кирип алган.

Районун партия организациялары сан талазы-биле болгаш шынар талазы-биле өзүп, организация талазы-биле бижыгып турарлар. Аныяк коммунистерни кижизидеринин кол аргазы болза, хүн-бурунун удуртугазы-биле болгаш контроло-биле оларны өөредир болуп. Кижизиделге практиктик ажил-биле дүшкөн турда, чүгө ишчаарда ол конуч эки түнелдерин берип болурун практика көргүскөн. Молотов аттыг колхозта (секретари эш Даспай-оол), Калинин аттыг колхозта (секретари эш Болат-оол), райкүсскомда (секретари эш Сарбаа), Самагалдай 7 чыл школазында (секретари эш Ашихмин), РОМГБ-де (секретари эш Кошкар-оол) партия эге организациялары партия кижигуну болгаш кандидатка чаа киргенер дугайында үргүдүчү сагыш салып, оларнын идея-политиктик деннелин бедидеринге бүгү хемчеглер-биле дузалап, хөй-нийтинин ажилына идекпейлиг

киришпезин хандыраарын чедип алганар. Самагалдай 7 чыл школазында ВКП(б) кижигунунге кандидат эш Копейл школада комсомол эге организациязынын секретари болгаш агитатор. Калинин аттыг колхозта ВКП(б) кижигунунге кандидат эш Шаравин хана солун редактору болгаш бижик бөлүмүнүн башкызында ажилдап турар. Райкүсскомда ВКП(б) кижигунунге кандидат эш Эйденов ВКП(б) райкомунун илеткелчилер бөлүгүндө болгаш ВЛКСМ райкомунун илеткелчилер бөлүгүнүн удуртукчуу болуп ажилдап турар. Молотов аттыг колхозта ВКП(б) кижигунунге кандидат эш Монгалбин колхозта бижик бөлүмүнүн башкызында болгаш партия эге организациязынын агитатору. Олар партиянын даалгаларын эки күүседип, ВКП(б) кижигунунге кирип болурун үзүредип көргүскөнөр. ВКП(б) кижигунунге кандидаттар болуп турган эштер Кунгаалай, Комбуй, Айжи, Чигтер, Бобков, Ланзы олар партия өөредилгезинин четкизинде эки өөренип, партияны даалгалары чогуур өй-шаанда күүседип, ВКП(б)-нин Уставын өөренимшаан, ооң негелдерин үлегерли-биле күүседип тургаш ВКП(б) кижигунунге кирип алганар.

Бистиң районун чамдык партия организациялары аныяк коммунистерге партия даалгаларын бербишаан, оларны күүседиригге практиктик дузаламчыны көргүзүп, ооң

күүселедин доктаамал боттандырып турар аларган болгаш аныяк коммунистерни партия амыдыралыга чачыктырып өөредилгенин аргаларын тып ап турар.

Ындыг болза-даа, партиянын чамдык организациялары партия кижигунунге кандидаттарын болгаш аныяк коммунистерни болгаш бижик дүга кижизидер дугайында сагыш салбайн, партиянын хүн-буру амыдыралына оларны чачыктырып өөртпейн турар болгаш оларнын идекпейлиг хөй-нийтичи чорун бедидерин чедип ап шыдавайн турарлар.

Райкүсскомда партия эге организациязында (секретари эш Сарбаа) ВКП(б) кижигунунге кандидат эш Уланов 6 чыл иштинде кандидат сташтыг турбушаан. ВКП(б) райкомунда партия эге организациязында (секретари эш Манчимба) ВКП(б) кижигунунге кандидат эш Пудов кандидат стажын 7 чыл эрттирген. Ленин аттыг колхозта партия эге организациязында (секретари эш Янчый) ВКП(б) кижигунунге кандидаттар Серенмаа кандидат стажын 4 чыл, Седий-оол кандидат стажын 1 чыл чартык эрттирген фактылар бар тургулаан. А партия организациялары оларны партия кижигунунге хүлээп алырынга белеткээр дугайында партиянын кижизиделге ажилын кончуг багай көрүп турарын херечилеп турар.

М. СЕРЕН-ДОРЖУ.

КОЛХОЗЧУ СУУРНУ НОГАНЧЫДАР

Бистиң областа аныяк колхозтарнын суурлары шапкыны-биле чаагайжып, чыл бүрдө чуртталганын болгаш бодурулгенин хөй-хөй чаа, чангыс-аай хевирлиг тудуларны туртуруп турар. Ыштыг, самдар өглерге чурттап чоран куш-ажылчы конун хөй кезин ам чырык, делем бажындарже көжүп кирибишаан, чаа культурул байдал-биле чурттап эгелеп турарлар.

Чаа туттунуулаан чуртталга бажындарнын иштики дерлелгезин, кажаа херимин эмгелей тургузары-биле чергелештир, колхозчу суур бурузунун каасталганына, оларнын чурттакчыларынын кадакшылын бижылгаарына ыяш, чечек тарылгалыг ногаанчыдылга база эргежок чугула.

Ол айтырыгны Барыын-Хемчик районун Аксы-Барлыкта улгатыр катышкан «Ленин орду» колхозтун чамдык колхозчулары эки билип, суурун ногаанчыдылганын эгелеп турар. Ылангыя эштер Барыымза, Бүзөн, Дакпый-оол болгаш еске-даа колхозчулар суурга ыяш тарылганын эгелекчилери болуп, боттарынын бажындарын долгандыр 2—3 чедир аныяк ыштарны тарып олурукулаш, оларнын ажалгазын эки чорудуп турарлар.

Ынчаарга ук колхозчуларнын ол чугула эгелекчи чорун колхозтун баштаар чери (даргазы эш Дюм-оол) деткип, ону боттандырынган еске колхозчу массаны эвилелдээринин улуу, харын шуут-ла херекке албайн турар. Колхозчу суурун

чаагайжылгазы, ооң ногаанчыдылгазы колхоз конторазындан эгелээр ужурулг турбуже, ооң чанында чангыс-даа ыяш олуртуммаан болгаш конторанын иштики дерлелгези база мынчага кылдымаан.

Мынчангаш колхоз конторазындан эгелээш, бүгү колхозчуларнын чуртталга бажындарынын чанынга ыяш болгаш чечек тарылганын бо чылдан эгелээш массалы-биле чорудуп, колхозчу суурун аян кири ногаанчыдылгач чорук — колхоз баштаар черин, колхозта партия, комсомол эге организацияларынын чугула сорулгаларынын бирээзи деп саназа чоругуру.

К. БОРАНАЯ.

Чадаана МТС-тин дарганы Ховалыг Дыртык-оол МТС-тин эц мурнакчыларынын бирээзи болуп турар. Ол хун нормазынын үргүдүчү-ле 175—200 хуу күүседип турар болгаш ооң ады МТС-тин хүндүлөп самбырызында астынган.

Чурукта: Х. Дыртык-оол.

Планны бүгү көргүзүлгөр талазы-биле күүсөдир

Кызылдын алгы заводу (ында кидис идикти база кылып турар) 1951 чылда бодурулге программанын нийти-даа, бараанын-даа продукциялар талазы-биле хуусаа бетинде ажык күүсеткен турган. Ындыг болза-даа завод чугула кылыгыларын бүдүрер талазы-биле онаалданы ассортимент барымдаалавайн, таарышкан-на чүүлдерин канчал-ла хөйүн кылырын орадажып тургаш күүсеткен. Чижээлээрге, кидис идик кылырынын онаалдазы чүгө 59,6 хуу, алгы-кешти болбаазыралып ажилдарынын онаалдазы 80 хуу күүсеткен.

Завод 1952 чылдын бирги кварталда база-ла эки түнелдерлиг болуп шыдаван. Ылангыя кылыгыларын ассортимент өзүгаар бүдүрер талазы-биле ажил четпес чоруп турар. Кидис идик кылыры 89,5 хуу, булгаар бүдүрери 89,2 хуу, хөм аймаан кылыры 61 хуу күүсетинген.

Заводта бодурулге планынын күүсетимейн турары ында ажилчын күжүн шын таарыштыр тургуспаанын болуп турар. Оон хараазы-биле ай санында-ла 200-300 ажыг эш кидис идиктер чедир кылдынмай турар.

Заводтун удуртукчулары нийти планын күүседири дээш онаалдаларын ассортимент талазы-биле күүселедин уттуп турары тергенин четпес.

Бүдүрүлге программанын бүгү көргүзүлгөр талазы-биле күүсөдир болурунун хамык-ла болдунар аргалары заводта бар. Ам сорулга болза, бүдүрүлгедө бүгү күштерин шын таарыштырып, дериг-херекселдерин четче ажилгап тургаш планын нийти-даа, бараанын-даа база бүгү кылыгыларын ассортименттер айы-биле күүселедин чедип алыры болуп.

М. ПЕТРИК.

2 өшкүдөн 7 анайын алган

Сүт-Хөл районун Алдан-Маадыр сумузунда Калинин аттыг көдээ ажил-агый артелинин өшкү калдарчызы эш Доортайнын калдарган өшкүлери болуп чылын элээн хөй өшкү ийстеп төрөөн. Чоокта чедир төрөөн 140 өшкүдөн 170 анайын ол менди камгалап алган. Ол болза, төрөөн өшкүлеринын санындан 30 анай артык болганы ол тур. Оон ишинде бир өшкү 4 анайын, база бир өшкү 3 анайын төрөөн. Ол 2 өшкүнүн 7 анайын эш Доортай доруктур азырап турар.

Шак ыдыг хөй төл бээр өшкүлери эш Доортай эки билер болгаш оларнын турар черин, чемин таарыштырып турар. Ылангыя боозу улгады берген үеде оларже онза хайгааралды салып турар. Ынчангаш төрүтүнгөн чаш төл бурузун менди ап, нийтинин малынга салышыкын кылдыр өстүр азырап турар.

С. СЕРИЦ-ООЛ.

Планын күүсеткен

Бай-Тайга районун «Дөң-Терек» көдээ ажил-агый артели 1952 чылда күрүнеге дужаар дүк планын 190 хуу, «Тээли» колхоз — 130 хуу күүсеткен.

Бо колхозтар дүк дужаалдазынын талазы-биле районда бир дугаар черин эжелеп, еске колхозтарга эки чижекти көргүскөнөр.

М. ЧИЖИТ-ООЛ.

СЭТА-нын удурланышыкыны

Япон парламентинин кежигүнү, чоокта чаа ССРЭ-ге чораш барган дээрги Томи Кордан алган медээлерге сымдагып алгаш, ооң бодунда бар турар информация өзүгаар Япония-биле чангыс талаалыг тайбын керээзин дугайында-даа, туттурган япон шериглер айтырымын-даа талазы-биле кандыг-даа чугаалажышыкынар болбаан.

Туттурган 182 муң япон шериглеринин ССРЭ-де турарынын дугайында япон парламалда негелдерин турар диннадылар болза, Япониянын хөй-нийти бодалгаларын астыктырар деп турар хөй орадажышыкынарнын бирээзи болуп. Туттурган япон шериглерден ССРЭ-де чүгө 1487 кижжи артак, олар дайып талазы-биле кем-буруулуг үгүлелгери дээш шийтирген кижилер болуп деп чүгө парламалга үгөн совет диннадылардан билдингир болгай.

Туттурган 182 муң япон шериглеринин ССРЭ-де турарынын дугайында япон парламалда негелдерин турар диннадылар болза, Япониянын хөй-нийти бодалгаларын астыктырар деп турар хөй орадажышыкынарнын бирээзи болуп. Туттурган япон шериглерден ССРЭ-де чүгө 1487 кижжи артак, олар дайып талазы-биле кем-буруулуг үгүлелгери дээш шийтирген кижилер болуп деп чүгө парламалга үгөн совет диннадылардан билдингир болгай.

СОВЕТ ТУРГУЗУТ

Район Советинин сески сессиязы

Сүт-Хөл районун ажилчы чоннарынын район Советинин VIII-ки сессиязы болуп эрткен.

Район Советинин сески сессиязына: районун 1951 чылда бюджет күүселединин дугайы болгаш 1952 чылдын бюджетин бадылаар дугайында; колхозтарга 1952 чылдын мал ажылын хөгжүдеринин күрүне планын күүседири дугайында область Советинин VI-гы сессиязынын шийтпирин танышкан болгаш көдээ ажил-агый артелинин Уставын хажык чок боттандырып дугайында айтырылганы чугаалашкан.

Бир дугаар айтырыг дугайында районун сан-хөө килдизинин эргелекчизи депутат Шаравин илеткел кылган.

1951 чылда көрдүнгөн район бюджетинин орулгалыг кезеңи 103 хуу күүсеткен. Бюджеттин орулгалыг кезеңи күүседири талазы-биле эвээш эвес чедижинин чедип алган болза-даа, чамдык организациялар боттарынга бадылап берген сметти чедир чарыгдаваан. Чижээ, улус өөредилге килдизи чарыгдаза чогуур акша-хөргөнгүден 174300 рубльди чедир чарыгдаваан. Чарыгдадыг кезеңи нийтизи-биле 93,2 хуу күүсеткен.

Районун сан-хөөвүн контролдап хынаар талазы-биле районун сан-хөө килдизи, райкүсском багай хемчег ап келгени-биле районун чамдык сан-хөө ажилдакчылары эрге дужаалын ажылгап алгаш акша хөргөнгүн самчыгдап турган. Чижээ, районо бухгалтер турган Очур-оол 3000 рубльди, Суг-Аксы суур Советинин даргазы Балчык көдээ ажил-агый үндүрүүндөн 1700 рубльди, районун сан-хөө килдизинин страхиование инспектору Вауук көдээ ажил-агый үндүрүүндөн 693 рубльди самчыгдаан болуп турар.

Областың колхозтарына мал бажы эстүреринин болгаш хөгжүдеринин талазы-биле 1952 чылдын күрүне планын күүседири хемчеглер дугайында райкүсском даргазы депутат Чүлүдүм илеткел кылган.

Мал бажын өстүрер талазы-биле районун эр, херээжен колхозчулары 100 баш төрүүр беден 100 кулунарны, 100 баш төрүүр инектен 100 бызааларны, 100 баш төрүүр хөй, өшкүдөн 100 баш анай, хураганы камгалап алыр болгаш четчир санын мал чемин белеткээр талазы-биле улуг башкы И. В. Сталиннын мурнунга алган хүлээлгелерин күүседири дээш кызымаккай ажилдап турар.

Киров аттыг колхозтун хөй калдарчызы Салбарга 400 төрүүр хайдан 405 чаш хураганнары, Шойдан 196 төрүүр хойдан 210 баш каракул хураганнары менди камгалап алганар. Калинин аттыг колхозтун өшкү калдарчызы Санаа 240 төрүүр өшкүдөн 245 анайын камгалап алган. Ол ышкаш үлегерли малчынын еске-даа колхозтарда бар деп илеткелчи чугаалаан.

Д. ДОРЖУ.

Депутат хүлээлгезин күүсетпезин

Чөөн-Хемчик районун Шеми көдээ Советинин депутаты Дат-Хурен сонгукчуларынын бүзүрелдиг иделгелин хандырып шыдаваан.

1950—1951 чылдарда Дат-Хурен көдээ Советтин секретари тургаш бодунун онаалгалыг хүлээлгезин чогуур негелдизинге чедир кызымак күүсетпезин. Оон туржук бот-онаалга үндүрүүндөн 675 рубльди болу хуузуна херелелдинге чарыгдаан.

Сумуда хөй урууларлыг иелерге дузаламчы акшаны чогуур үезинде онча-четче тыпсыр хүлээлгелин кижжи тургаш, иелерге дузаламчы 560 рубльди болу ажылгаан болгаш мынчага чедир иелерге ол дузаламчы акшаны бербезин.

Ынчангаш самчыдакчы Дат-Хуренге харысалга хүлээдири негетинип турар.

Х. АРАКЧАА.

Мурнакчы тудугуларын шаңнаан

Барыын-Хемчик районун Эрги-Барлык сумузунда «Большевик» колхоз районда улгатыр катышкан аныяк колхозтарнын бирээзи. Ол колхоз тудуг талазы-биле районун еске колхозтарын мурнап турар. Район Советинин күүсечи комитетинин илередип киригенин өзүгаар РСФСР-нин Министрлер Чөвүлелинин чанында көдээ болгаш колхозтар тудуунун Кол эргелелин «Большевик» колхозтун II мур-

накчы тудугуларын хүндүлөп бижиктер-биле шаңнаан. Шаңнатканнарын ишинде колхоз даргазы эш Идам-Сурун, тудуг бригадари болгаш комсомол эге организациязынын секретари эш Очур база бар. Хүндүлөп бижикти ап тургаш, тудуг бригадари эш Очур 1952 чылдын тудуг планын ажык күүседири хүлээнип, ол дугайында улам күженишининин ажилдарынын бүгү тудугуларын кийгырган.

Колхозчу өнчү-хөреңгини самчыгдааннарга кеземче харыысалгазын хүлээткен

Тараачын чоңуц коллективтег ажил-агыга эки-туразы-биле катышкаш, нийтиштирген өнчү-хөреңгиси болза, нийтинин социалисттиг өнчүзүнүн база бир хевирин болур.

Колхозчуларын нийтиштирген өнчү-хөреңгисин карак огу дег камгалаар, колхозтарга күш-ажылдын сагылга-чуруму быжыдар дугайы көдээ ажил-агы артелиниң Уставында болгаш совет күрүенин хоойлуларында быжыргатынган. Көдээ ажил-агы артелиниң Уставын үрөп, колхозтарныч нийти өнчү-хөреңгисин самчыгдап төчөгдээр кижилерни колхоз тургузуушкунун дайызын деп көөр болгаш кеземче харыысалгазын көргүзүп турар.

Көдээ ажил-агы артелиниң Уставын үрээр чоруктар-биле демисел дугайында партия биле чазак каш удаа тодаргай шитпирлерни үйдүрүп турбуже, областың чамдык районнарында Устав үрээр чоруктарын факторлары уламчылавышаан турар.

Тес-Хем МТС-тин директору турган Максимчук бодунуң эрге-дужаалын ажыглап алгаш, Тес-Хем районда Молотов аттыг колхозтун 700 килограмм сулазын, 190 килограмм кызылгас кудуруун, Калинин аттыг колхозтун 218 килограмм сулазын, 231 килограмм тараз кудуруун, Ленин аттыг колхозтун бир хаванын, Эрин районда «Сталиныч орук» болгаш «Чаа орук» колхозтарынын 222 килограмм кызылгасын, 21 килограмм хой дүгүн, 5 килограмм теве дүгүн халаска ап, МТС-тин агытарын болгаш бодунун инеэн, хаванын, дагалдарын чемгерип ажыгдаан. Оон ангыда Калинин аттыг колхозтун дилдирери-биле МТС-тин ыяш дилер черинге дүжүргөн 42 кубометр ыяжын 31 кубометрин бодунуң туразы-биле МТС-тин тудуунга ажыглаан.

Колхозтарнын организас, ажил-агынын быжыдып, оларнын нийти байлаан көвүдедиринге дузалаарын улуу, харын оларныч малын болгаш продуктузун бодунга шингээди, көдээ ажил-агы артелиниң Уставын каржызы-биле үрөп турган Максимчук РСФСР-нин кеземче колхозизинин 109 чүдү-биле бурудаткаш, область судунун үнүш-

күнүг ажык судундан 10 чылда хосталгазын казып шиткен.

Тес-Хем районда Молотов аттыг колхозтун даргазы турган Ш. Семенов, санакчызы турган Ч. Дөңгүр-Ак болза, колхозчуларныч хой кезин киришкен хуралдан шитпирин хүлээп алырын көдээ ажил-агы артелиниң Уставында айтыган турбуже, колхозчуларныч чүгле 43 хуузу киришкен хуралдан күшүг эвес шитпир хүлээп алгаш, колхозтун 4 адын, 10 сергезин, 3 хоюн базаарлап саткан. Семенов боду колхозтун 1 шарызын, 1 ирттин өлүрүп чиген, колхозтун таразын кижилерге халаска үлөп, чашканнап турган. Колхозтун малын эки ажаалга, чемгерилге-биле хандырбаанындан элээн хой баш мал когаралга таварышкан. Колхозчуларын нийти хуралын шитпир чокка нийтинин чеминге деп алгаш, каш-ла айныч шитинде 102 баш малды чок кылган.

Бо бүгү чүдүлери илереткеш, «Күрүениң болгаш хой-ийтинин өнчү-хөреңгисин оорлап самчыгдаарга кеземче харыысалгазы көргүзөр дугайында» СССР-нин дээди Советинин Президиумунун 1947 чылдын июнь 4-теги Чарлынын 4 чүдү-биле область судунун үнүшкүнүг ажык судундан Шалык Семенов, Чооду Дөңгүр-Ак оларны 10—10 чылда күш-ажыл лагеринге хоругдап шиткен.

Чөөн-Хемчик районун Хөндөргей сумузунга «Трудозик» деп турган колхозтун даргазы турган Монгуш Чудурук, ол колхозтун хой ажилынын фермазынын эргелекчизин турган Монгуш Комбуй-оол, мал ажилынын эргелекчизин турган Монгуш Өгбөн-оол олар боттарынын эргедужаалын ажыглап алган, колхозтун малын улуска кайы хамаан чок берип турган.

Монгуш Чудурук колхозтун малындан 1 инекти, 4 иртти, 3 хойну, 2 өшкүнү бодунуң туразы-биле өлүрүп чиген болгаш 8 инекти, 11 хойну улуска берип, база кудуну бызаага орнап турган. Монгуш Комбуй-оол 1 өшкүнү бодунга ажыглаан, 7 баш малды улуска берген. Монгуш Өгбөн-оол 14 баш малды улуска берген.

Область судунун үнүшкүнүг ажык судундан Монгуш Чудурукту

Чарлык Өзугаар 6 чылда эдип-чазвар күш-ажыл лагеринге хоругдап шиткен. РСФСР-нин кеземче колхозизинин 109 чүдү-биле Монгуш Комбуй-оол биле Монгуш Өгбөн-оолду 2—2 чылда хосталгазын казып шиткен.

Ол-ла районда «Кызыл-тараачын» колхозтун даргазы турган Ооржак Додаштай, санакчылары турган Тюлюш Кенденбил, Александр Меркурьев, зоотехния турган Алексей Сарлин болза, колхозтун мал ажилынын өзүлдесинин талазы-биле районга бирги черин алыр сорулга-биле меге медээни районун көдээ ажил-агы килдизиге кирип турган. О. Додаштай трудовенеринин үчүдүн барымдаалавайн, колхозчуларга тарааны кайы хамаан чок үлөп берип, оон-биле күш-ажылдын сагылга-чуруму кошкадып турган. А. Сарлин колхозтун 1 өшкүнүн, 2 хоюн кара-туразы-биле бодунга ажыглааш, оон соонда брактан малдар кылдыр мал эмчинден шынылга ап турган. А. Меркурьев болза, мал өзүлдесинин дугайында меге медээ бээринге киришкенден ангыда, колхозчуларнын трудовенерин өй-шазында шын санавайн турган.

Бо бүгү чүдүлери илереткеш, область судунун үнүшкүнүг судундан РСФСР-нин кеземче колхозизинин 109 чүдү-биле О. Додаштайны 4 чылда, Т. Кенденбил, А. Сарлин оларны 3—3 чылда, А. Меркурьевти 1 чылда хосталгазын казып шиткен.

Оон ынай, Кызылдың көдээ районунун «Совет Тыза» колхозунга катышкан «4 дугаар беш чыл планы» колхозтун даргазы турган С. Бюрюлбаа колхозтун малын, акша-хөреңгисин амы-хуузунда ажыглап турганын илереткеш, 1947 чылдын июнь 4-те Чарлык-биле 8 чылда күш-ажыл лагеринге хоругдап шиткен. Сүт-Хөл районда Сталин аттыг колхозтун даргазы турган С. Топуй-оол колхозтун малын өлүрүп чип, төгүд-төрөдлеринге садып чарып, колхозтун таразын хуу кижилерге кайы хамаан чок чегдирип чашканнап турганын илереткеш, база ол Чарлык биле 5 чылда шиткен.

С. ШАЛЧИМА.

Солун парадылгазы багай

Чаа-Хөл районун Кара-Талда улгатыр катышкан «Тилдиге» колхозта солун парадылгазы дыка четпес чоруп турар.

Колхозчуларын болгаш сумула ажылдап турар специлисттерин, школачыларныч чагыткан солуннары эзлеринге четпейн, колхоз тө-

вүнде бажынарда, өглерде мөөнели берген чыткылаар. Ону район төвүнден дажып турар почтальон Семенов четпес ажылдап, неделяда ийи удаа экээр болза, чүгле чангыс удаа экеп турар. «Шын» солунун чамдык дугаарлары, ылангыя № 91,

92, 93 мынчага чедир чамдык кижилерге четпез.

Солун парадылгазы мындыг четпес турда, суму Совети, колхоз баштаар чер оон-биле эптежиң олуруп турары канчап-даа шын эвес.

К. МАДАР-ООЛ.

Грецияны америк империализмнин кулданып алганы

Барын Европаның чурттарына АКШ-тын «дузаламчынын» шуугазынын планы-биле ады холбашкан америк генерал Маршалл каш чылдар бурунгаар Грецияга чорашкан барган. Афинага болган пресс-конференция европа улустары ону бодунун өре алыр кижизинден өрө төлөвирин бодунун эйт-мөчүзүнден фунт этти кезип берип төлөөрин негеп турганы тодаргай Шейлока дөмөйлөп адал турар деп Маршалл хомудап чугаалап турган. Генерал ол денелеге хей-ле ажынып турган-дыр. «Маршаллдың планы» Өзугаар «дузаламчынын» орунун греция ам безни Кореяда боттарынын оолдарынын ханы-биле төлөп турар болгаш америк шейлоктарынын сагыш-бодалын Өзугаар алырга оларныч белеткеп турары делегерин чаа дайынынга Греция муң катп хойну төлээр ужурул.

1947 чылда Англия Грецияныч дөвискээрин эжелеп алгаш, грек улустун удурланышыкыныга удур туржуп шыдавайн, Грецияга жандармантын ролун күүседирин Катышкан Штаттарга бергеш оруун чала бергени билингир болгай. Американчылар оларга ажыктыг чазакты тургузарын негеп эгелээнер. «Этнокок кирик» деп грек солунун минин бижээни Өзугаар алырга американнар Грециянын «иштики херезинге кирип, базышыкыны кылып, төгөзгисини болгаш албадаашкыныч чорудуп турган. ... ыналарга ол чорук дузалавайн баарга олар грек порттарын бар-чорашан кывар-чүдүгү бүгү судуноларын Италияга доктаадып тургузуп алганнар. Чурт отулар чүд болгаш электри күжү чок болу берген. Заводтарныч ажилы сжжжж, транспорт шимчевестеэн. Оон соонда американчыларныч негелдиз

хүлээп алдынган — эрге-чагыргага Софалистик коалистик кабинетиде келген.

Оон бээр-ле дээрбети «дипломатия» американнарныч боттарынын грек чазакка төгөэн политика, экономика азы шериг талазы-биле туралааны-ла айтырыгларын шитпирлээр бүгү таварылгаларда ажыглатынар чүдүлү апарган.

Американнар Грецияда ам беш чыл тергиндеп, ээ болуп турарлар. Чурттуң даштык садынын угланмышкынын, оон чепсектиг күштөрүнүн санын, ажилчыларныч болгаш албан хаагычтарныч ажил төлөвиринин хемчээлин, оон туржук трамвай билеттеринин өртөөн безин олар тодаргайлап доктаадып турар.

Америк гаудейтерлерден Грецияныч күрүне аппаратынын бүгү адырларынын бүрүн хамаарылгалды болуп турар чоруун афин парлагга чангыс удаа эвес минин бижжилгезин. «Греция өске кандыг-ла чурттан оранчок артыкка кулдандырган» — деп, «Этнокок кирик» солун бижээ.

нуг ажык-кончаларны магадылап берип, ол фермаларын албан хаагычтарына экстерриториалдыг болур эргени, тодаргайлаарга, грек хоойлуларны кеземче чокка үрээр эргени тылсып берип турар.

Американнар ол кулдангычы кезээни ажыглап алгаш, Францияныч коргүлчүн руниктерин боттарынын холунга кирип алганнар. 1949 чылдан эгелээш грецияныч бүгү харызаа чепсек-херексели «Интернейшл телефон энд телеграф корпорейшн» деп америк фирманыч холунда болу берген. «Трансуралд эйрлайн» деп база бир өске америк компания — Грецияныч ужуар-чүдүл компанияларынын бодунга чагырып алган. «Американ табакко компания» деп фирма Грецияныч таакпы бүдүрүлгезин болгаш таакпы садынын элээн улуг хемчээлин-биле контролдап турар.

Грек үлетпүрү бодунун холунга эжелеп алгаш, американнар оон АКШ-тын үлетпүрү-биле канлыг бир хемчээлге кагы берип болур шак ындыг адырларныч хөгжүлдесин саададып турар. Грецияныч металл болбаазырадыр үлетпүрү, база ол ышкы мурнунда судно тудуунуң болгаш судно септелгезинин чектелип турган бүдүрүлгелери шак ындыг ыязылыг база-ла боой туттурупкан. Чурттан кара металлга кол херегелдерин хандырып шыдаар аргалыг турган, Германиядан дайын шүдөлиниге кириштир алдынган домна суугуларына гректерин монтаж бүдүрерин американнар хоругдап турар.

Грецияга бодунун политиктиг болгаш экономун тергиндешкенин ажыглап алгаш америк империализм ол чуртту Совет Эвилелинге болгаш улус демократияныч чурттарыне халлаарына дайынныч бы-

Чөөн-Хемчик районда улгатыр катышкан «Кызыл тараачын» көдээ ажил-агы артелинде ветеринария техниги В. В. Курников биле ветсанитар Кара-Сал Көк-кыс олар нийтинин малынын өзүлдези дээш эки ажылдап турарлар.

Колхозтун тус-тус үскүлөп тургускан малдары дуржулгалыг ветеринарларнын хайгааралынын адаанда турар.

Чурукта. В. Курников биле Кара-Сал Көк-кыс оларныч колхозтун инеэн шитчип турары.

Чуруу А. Ермолаевти.

Областың колхозтары мал чайлагладышкынын чорудуп турар

Өвүр районда

ХАНДАГАПТЫ. (Телефон-биле). Өвүр районун колхозтары шитиниң малынын чайгы ажаалгазыне, ылангыя оларныч серин, өттүг тайгаларже одаладып семиртирине улуг кичээгейни салып турар. Районун 4 көдээ ажил-агы артельдери маалды чайлагладыр айтырыгын колхоз бүрүзүнүн баштаар черлеринге чугаалашкаш мал чайлагладырын планнарын тус-тус чогаалдып, бадылгалап алган. Бүгү колхозтарныч чайлагладыр малы 21.948, оларны 17 кезек черге каларар болгаш мал оларын бир ай дургузунда 2—3 чедир солуурун планда көргөн.

«Торгалыг» колхоз бүгү малын Ак-хем деп чайлаже чорударын планнаан болгаш 11 кадарчылары ба-

дылаан. Ам колхозтун малындан муң ажыг малды чайлагда чедир берген.

«Коммунизмче орук», «Совет Тызаның 5 чыл ою» болгаш «Кызыл тул» колхозтар малдыч чайгы сарлагладышкынын база-ла чедешкенин организастап турар.

Нийтинин малынын чайгы семиртилгезин чедешкенин организастаар дугайында айтырыгын колхозтарныч партия организастаарынын хуралдарына база-ла чугаалажып көргөн болгаш ылангыя ырак черлерге чайлаар кадарчылар ортузунга агитация-массалыг ажылды чугулага көрүп, тус-тус кадарчыларныч аразында агитаторларны тургускулаан.

М. ЧАМБАЛ-ООЛ.

«Свобода труда» колхозта

Улуг-Хем районун Торгалыгда «Свобода труда» колхозтун малчылары нийтинин малын эки өттүг, сулуг, серин тайгаларже чайлагладып үнүпкен. Чылгычы К. Сарыг-оол 58 санын чылгы малды, Б. Балдан 70 санын анык чылгыны, инекти К. Хуурак-оол 118 инекти, К. Ногаан-оол 90 инекти, К. Суван-оол 75 инекти, хойжу Х. Чижит-оол 387 хойну, Т. Шивит

358 хойну, Т. Санчы 355 хойну тус-тус чайлагладып үндүргөн. Шупту 1500 ажыг мал чайлаглаашкына үнгөн.

Бистий тайгаларыстын, хемне-риктиви эки сүүзүнүг ойт-сигенинге нийтинин малын онча-менди калдыр, малдарны эткир, дүкүр, сүткүр кылдыр семиртир чорук малчын бүрүзүнүн хүлээлгези болур.

М. САНДАК.

Бедик дүжүт алырын утупкан

Каа-Хем районун «Сталиныч орук» көдээ ажил-агы артели 1952 чылда бедик дүжүт чедип алыр дугайында социалистик чарышка алган хүлээлгезин күүсетпейн, харын нийтинин ажил-агыныч чорудулазынга таарышпас чорукту болдуруп турар.

Тарааның чайгы сугтарылгазы дээш колхоз баштаар чери-даа, хову бригаданын бригадирин Амыя-даа хемчег албай турар. 138 га суланы, 110 га кызылгасты суг-биле хандырып ап болур тургаш, ам чамдык тарааларын ортузунда 3—4 кезек черлерде сугну анаа-ла бугаландыр бадырып каан, ол суг тарааны үрээр боордан башка, а дуза чедирбейн турар. Ам тарааның үнеринге чүгле агаар-бодустун таарымчалыг байдалы дуза чедирип турар-дыр.

Нийтинин малынга элбекшилдиг чемни тургузар дээш сизин кезер черлерин камгалаарынын улуу, харын бо колхозта ажилчын малдар болгаш колхозчуларныч-даа малдары кезип алыр сизгенерин чаза басып ойттап турар. Тараа шөлүнүн доора кажазын тутпаанындан чамдык малдар тараа шөлүндө одалап турар. Оон ангыда колхозтун картофелин 4 — 5 хире кижилер хөөп олуртуп турда-ла 5—6 хире хаваннар оларныч-биле чаржалажып, хөөп каан үрезини уштуп чип турар.

Бо бүгү чоруктарын колхоз баштаар чер анаа-ла көрүп эрттип турар. Бир эвес доп-доран хемчег албас болза нийтинин ажил-агынынга чүгле когарал болур эвес, харын партия болгаш чазактын айтышыкыныга удур буруулуг чорук болуру чугаажок. Бо талазы-биле район организастаары, ылангыя көдээ ажил-агы килдизи дарый хемчег алыры негетиниң турар.

Н. НАЗЫТЫ.

ПАРЛАТЫНМААН ЧАГААЛААРНЫЧ ИЗИ-БИЛЕ

«Школаны одаар ыяш-биле хандырар»

Өвүр районун Чалааттыда эге школаны 1952—1953 өөредилге чылында одаар ыяжын белткесин турарын шүгүмчүлөп бижээп чүдүлү хынап көргөш, четпестерин узуткаарынын хемчезен алыры-биле «Шын» солун редакциясы Өвүр райкүүсүмчече чоруткан. Ук чүдүлө айтынган четпестер шын болган. Алдынган хемчеглерин тунелинде школага белткээр 300 кубометр одаар ыяштың 260 кубометри белеткегинген. Арктан ыяшты Дус-Даг школаның белеткээр деп шитпирлээни-биле ында белеткеп турар деп «Шынның» редакциясына Өвүр райкүүсүмчун харысалгалыг секретари эш Шагдыр харылаан.

Л. ВЕЛИЧАНСКИЙ.

Делегейде болуп турар чоруктар-нын допчулалы

Францияда полицейжи калчааларга удур

АКШ-тын империалисттеринин ду-жаалын өзүгaar, Пинэинь казаанн өөсүдүп үндүргени полицейжи өлү-рүкчү чорукка ажылчы чоннарнын удурланышына бүгү Францияда улам өзүп турар. Франциянын коммунист партиясынын сек-ретари Жак Дюклоуну, «Юманите» солунун редактору Андрэ Стильди болгаш база күрүнеге удур «сүлчээ» кылган деп буруудадырын срадал-жы, эрге-чагыргаларнын тулуп хо-ругдап алганы өске-даа патриоттар-ны хостаарын негезин резолюциялар-ны хөй санны хуралдарын, митин-гилерин болгаш ажыл соксадыш-кынарнын киржикчилери үчүрүп турарлар.

Туттуруп хоругдатырганнарнын «херектеринге» кириштирер мегечи документтер кылып алыр сорул-да биле коммунист партиянын бол-гаш янзы-бүрү демократтыг органи-зацияларын ажилдап турар черле-ринче полициянын шургуушуну-арын кылып турар чорук францу-з ажылчы чоннарнын килеңгешки-нин хайындарып турар. «Орор» со-лун дээр чергелиг эн-не эээререк буржуа солунар безин: хоруг-ла-тырганнарга хамаарыштыр сурал-жы чорударына кандыг-даа «үл-дезилелдер» берипки дег чангыс-даа документияны полицейжигер тыл-паанар деп минип турар.

«Андрэ Стильди болгаш Жак Дю-клоуну тулуп хоругдаан чорук чүлө эрге талазы-биле алырга шын эвес чүл болган эвес, харын ол чорук-тар болза, удурланышкынын базар-нын дугуржулгалыг планын ажил-дып илеретип турар» деп «Ком-ба» солун бижээ.

Ол «дугуржулгалыг планын» Ва-шингтон идип үндүргөн деп чүбөгө чыгынгин турбас. Францияда поли-цейжи аажылдарын дугайында дынаадыга Американын буржуа пар-лаалга өзүшү-биле ужураш-кан. Чижээ, «Нью-Йорк таймс» со-лун Пинэинь «каржы-дошкуну ту-руштуун» болгаш иштики херектер министри Брюнун «арга-мергежил-дерин» магадап бижээ. Европанын камгаланкчы нитилежилген дээр агрессии нитилежилген дугайында дугуржулгага ат салып турда по-лицейжи кадыг хемчеглер оон-биле «үе талазы-биле» каспырылган бер-ген деп солун ханышкынын дем-дегеп турар.

АКШ-тан Парижге эеп келген по-лиция даргазы Бейло болза, «ко-рум-чурум чок чоруктарын базары-нын америк полицейжи методтарын үндэмин-биле өөренип алган бол-гаш ам шийтирилг хөлелер деп Юнайтед Пресс агентлигинин кор-респондентизи чугаалаан. Ол меде-лелди ол корреспондент генерал Риджуэинин келгенине Парижтин ажилчы чоннарын удурланыш-кынын чыскаалынын бүдүзүлдө-лө кылган. Америк гестапочуларын өл-өөреникчи ам ажылчы чоннарга ханыг кадыг хемчеглер-биле кы-жып турар.

Франциянын херектеринге амери-канын киржи турар чоруунга француз улус удурланып турар. Француз ажылчы чоннар болза, боттарынын чуртуну хамаарышпас чоруун шийтирилг камгалап, чеп-секти эндере бадүрер чорукка удур, Барын Германияны катап чепсег-лээринге удур, Боннун чангыс та-лазы шериг керээзинге удур, база «европа армиясын» тургузар дугайында Парижге чарган дугуржулгага удур, тайбың дээш шийтирилг де-мисежип турарлар. Боттарынын улуска удур политиказын чоруда-ры Франциянын чагырыкчы бөлүктери-ге улам-на бергенде бар чыдар, ын-чангаш олар кадыг хемчеглерни чо-рудуп турарлар.

Ынчалза-даа полицейжи өлүрүкчү чоруктун мурнунда демократтыг күштер боттарынын хүрээленин улам сырый катыштырып турар. Франциянын демократтыг күштери болза, тайбынны, чурттуң хостал-газын болгаш хамаарышпас чоруун камгалап алыр деп долу шийтир-лиг.

Сонгу чөвүлел болгаш Швеция

Чоокта чаа Швециянын парламен-тизи Сонгу чөвүлел дээр чөвүлелге Швециянын киржиринин дугайында шийтирп үндүргөн. Ол шийтирге депутат коммунистер удур бады-лааннар, олар болза, нейтралитет дугайында чагырыкчы бөлүктө-ринин хөй удаа чугаалап турган чүү-лдеринге ол шийтирпни чөрүшкөк бо-луп турарын айтканнар.

Парлаалганын дынаадып турары-биле алырга, «Сонгу чөвүлел» бол-за, «чаңгыс-айы сонгу чүк парламен-тизи» кылдыр тургустунар, анза дөрт чурттар — Норвегия, Дания, Исландия болгаш Швеция киржир. Ол «парламенттин» сорулгазы бол-за, үстүндө айткан дөрт чурттар-нын аразына экономнуг болгаш культурулду кады ажилдажылганы «таарыштары» болуп турар. Ынчалза-даа оон өзүлүг со-рулгаларын билип алыр дизе, чыл-дырлар турал ол органнын составын ап көөргө-лө четчир.

Дания, Норвегия болгаш Исландия Атлантика эвилелинде быжыл-гатынган деп чүбө илденгир болгай. Ол чурттарын чазактары боттары-нын тускай политиказын чорудары-дан шагда-ла үнгөн болгаш ам Ва-шингтонун айтп берген политика-зын чорудуп турарлар. Даниянын парламентинин адакы палатасы-нын депутаты коммунист Нордент-офт мынчаар медеглээринге чогуур үндөзилгил турган: «Сонгу чөвү-лелди бис болза, Швецияны Сонгу-атлантика эвилелине катыштырарын чө уланган нити пакт кылдыр кө-рүп турар бис».

Европанын экономнуг кады ажил-дажылгасы дээр катыжышкынын организацияларында болгаш европа чөвүлелинде Швеция илденгил киржи турары эки билдингир бол-гай, а Европанын экономнуг кады ажилдажылгасы болгаш европа чө-вүлелди болза, Атлантика эвилелинин дузалал органны болуп турар.

Ол чаа организация тайбынны быжылгаларына иди болур дээр ян-зылыг кылдыр көргүзери «Сонгу чөвүлелдин» киржикчилеринин орал-дык турары кандыг-даа шүгүмчү-лелди шыдажып эрттирбей турар. Шынап-ла үш күрүнелер — Дания, Норвегия болгаш Исландия — дай-ыннын болгаш тайбыннын айтыр-гынын боттары шийтирилээр эргези чок, а АКШ-тын айтышкынына чагыртып болуп турда, тайбынны камгалаар дугайында кандыг чу-гаа туруп болур боор. Америк импе-риалистер болза, Швеция-биле ула-на сырый «кады ажилдажырынга» идегеп алгаш, «Сонгу чөвүлелди» тургузарынын идеязын болдунары-биле-ле деткип турарлар. Бс талазы-биле америк төлөө болуп, онза иде-пейлиг ажилдап турар кизи болза, Даниянын даштыкы херектер мин-истри Крафт болур. Бо чылдын марта-л ол министр Швецияга чорааш, «Сонгу чөвүлелдин» «ажыктарынын» дугайын чугаалап илдетк кылган.

Ол «чөвүлелдин» уставын чүүлдүг деп көргөнгин дугайында шийтир-пин Швециянын парламентин үндү-ргенин соонда Крафт медеглел кыл-гаш, «кады ажилдажылганын быжыг төп органын» тургусканына аажок-ла байыр чедирген.

Швециянын коммунист партия-зы, янзы-бүрү демократтыг органи-зациялар болгаш ажылчы чоннар-нын калбак кезектери америк-англи империалистер-биле кандыг-даа сүлчээни кылырына шийтирлин-биле удурланып турар. Чурттуң кал-бак улус массаларынын сагыш-сет-килин илеретпншаан, коммунист депутаттар болза, Сонгу-атлантика эвилелинде үнер дугайында чуга-алажышкынына чазак Дния болгаш Норвегия-биле чорутсуң ба-за ынчангаш өзүлүг нейтралитеттиң политиказын ол чорутсуң деп санал-ды парламентке киргеннер. Ын-чалза-даа ол саналды хүлээп ал-байн барган.

Финляндиянын премьер-министри Кекконенин чоокта чаа чугаазын

Швециянын хөй-ниитизи кончуг со-нуурган. Кекконен болза, нейтралит-ет политиказын чорударыкче, эвил-ледежишкннерге киришпезинче сонгу чүк чурттарын кыйгырган бол-гай. Ол сонуургал долузу-биле бил-дингир: швед улус америк импери-алисттерин холдарына чепсек болу-рун күзевейн турар-дыр.

«Эвилелдерге киришпезинин чөп-түг политиказын негээри хүнүч бот-түг негелдеси болур. Тайбың болгаш национал хамаарышпас чорук негеп турар швед улус бодунун сөзүн чу-гаалаар журулду» деп «Нью да-га» солун медеглел турар.

Чоокку болгаш Ортаакы Чөөн-чүк чурттарында империалисттеринин чимзенишкннери

Сөөлгү үеде америк империалист-тер Чоокку болгаш Ортаакы Чөөн чүк чурттарыне онза идепейин сал-ып турар апарганнар. Ылангыя АКШ-тын дипломаттыг төлээлери-нин болгаш шериг ажилдакчылары-нын ол чурттарже үзүк соксаал чо-ка чоруп турары моон дугайын то-даргай херечилеп турар.

Даштыкы херектерин франкоку министри Артаконун, грек оралакчы премьер Венизелостун, америк ад-миралдар Хьюза биле Керинин, АКШ-тын күрүне секретарынын ду-залакчызы Байроудун болгаш өскө-даа кижилерин кээп турган чо-руу чангыс нити сорулгалыг, чүл дөң, Чер ортузунун далайынын райо-нунга империалисттер агрессинин суурун тургузары база араб Чөөн чүкчүн чурттары шериг авантюра-ларыне хандыдып кириери болур.

«Бо-ла бүгү кижилерин кээп турарынын журу чүл дээрге, Чер ортузунун далайынын пактызынын төлөвиленин боттандырып тургаш, бистиң чуртувусту агрессинин пла-дармы кылырыне уланган чорук болуп турар» деп Ливанын «Ас-сарха» солуну бижээ. Ша-к-ла ын-дыг дүвүрээзини өскө чурттарын солуннары база илеретип турар. «Чаа шериг-политиктиг эвилелдин үндэинерин ажилдап кылыры-биле» АКШ-тын чагырыкчы бөлүктө-ри болза, араб чурттарынын, Тур-циянын, Иранын болгаш Грециянын даштыкы херектер министрлеринин конференцияны чыылдырарын төлө-вилеп турар деп «Аль-Мисры» деп египет солун дынаткан.

Оон-биле кады парлаалганын айтп турарын өзүгaar алырга, Чоокку бол-гаш Ортаакы Чөөн чүк чурттарынын стратегиг байлак курауларынын эжелеп алырыкче, база ынчангаш ол чурттардан англи империалисттерни кызып үндүреринче уланган калбак планнары Катышкан Штаттар чо-гаадып кылып турар. Ол чорук Ан-глиага дүмүрээзин үндүртпес аргазы чок болуру черле чугаажок. Ынчан-гаш фельдмаршал Монтомери, Ор-таакы Чөөн чүктө англи кургаг кер күштеринин кол командьлакчызы Робертсон болгаш Ортаакы Чөөн чүк талазы-биле британ бюронуң баштыгы Рапп дээр чергелиг кижилерин үстүндө айттынган чурттар-га үзүк чокка барып, улам күштө-лип турар америк базышыкына шаптыктаарын оралдажып турары анза таварылга эвес.

Июньнын ортан үезинде Лондонга Чоокку Чөөн чүктө бодунуң дипло-маттыг төлээлекчилеринин чөвүлел хуралын чыылдырар деп англи ча-зак шийтирилп алган деп Израиль-дин «Ал Гамишпэр» солуну дынат-кан. Ол солунуң бижип турары-биле алырга, Чоокку Чөөн чүк чурт-тары херектеринге америк киржи-лгенин журундан ындыг чөвүлел хуралды чыылдырар апарган. Чер ортузунуң далайынын районунга аг-рессии эвилелди катыштырып тургу-зарына англи-америк чөрүлдөөлөр удуг шаптык кадары чыгынгин чок. Ынчалза-даа дайын кысыкчылары-нын кем-буруулуг планнарын бот-тандырырынын оруунда оон-даа ар-тык удуг моондак болза, Чоокку бол-гаш Ортаакы Чөөн чүк чурттары-нын улустарынын национал-хостал-галыг шимчээшкнни болур. Ол улуст-тар даштыкы империалисттерин шериг калчааларына киржирин күзевейн турарлар.

Д. БОЧАРОВ.

Француз эрге-чагыргаларнын полицейжи ужур-дүржөк чоруктарына удур

ПАРИЖ. Париж районунун ажыл-чы чоннарын ажыл соксадышкы-ны француз хөй-ниитинин кичээ-гейинин төвүндө туруп турар. Бо ажыл соксадышкынына Парижтин чүс-чүс бүдүрүлгелеринин ажилчы-нары киришкен деп медеглөвишаан, Жак Дюклоун, Андрэ Стильди бол-гаш өске-даа француз патриоттары тулуп хоругдаанынга удурланыш-кынын демдээ кылдыр ажыл сок-саткан ажилчынарын, фабрикалар-нын, заводтарын болгаш тулук черлеринин аттарын «Юманите» со-лун калбаа-биле чыскаап бижип ту-рар. «Рено» заводтуң ажилчынары-нын ажыл соксадышкыны эн-не калбак хемчээлди болган.

Парижтин ажылчы чоннарын ажыл соксадышкынын шимчээш-кннин чурттуң өске-даа хоорайлары-нын болгаш үлөтүрүлгү районнары-нын ажилчынары изии-биле дет-кээ. Марселге болган ажыл сокса-дышкынына он-он муң металлист-тер, тулукчулар, далайжылар, трам-вайжылар болгаш химия үлөтүрүл-генин ажилчынары киришкен. Рона департаментинин 50 муң металлист-тер ажылын соксаткан турган. Лион-га, Руанга, Гаврга, Сетеге, Тулуза-га болгаш өске-даа хоорайларга ды-ка хөй санны ажыл соксадышкы-нары болгулаан. Тулузага 12 муң ажылчы чоннарын чыскаалы бол-ган, оон киржикчилери «Жак Дю-клога хосталгал», «Риджуэй, ырап чор!» деп лозунгуларын тулуп чо-рааннар.

«Республиканын айылы чок чору-нуң отрядтарынын» чыскаалганын тардыр сывырар деп турган камгалап шериглеринге ажилчынар күштүг харынын бергенер. Чыскаал болуп турган районче полицияны эрттирбес дээш, Тулузанын ажил-чынары Сен Бернар кудумчузунга баррикадалар тургускулупканнар.

Париж районунун профвилелдер катыжышкынын бюрону ажылчы чоннарга кыйгырып үндүргөн. «Тил-лени чедип алыр дээш, дайыннын капиталисттер кысыкчыларына болгаш фашизмге өлүмнүг согуш-куну бээр дээш Жак Дюклоун, Андрэ Стильди болгаш профвилел-деринин кара-бажында активчилер хостаар, боттарынын амыдырал негелделерин чедип алыр дээш 1934 — 1936 чылдарда ышкаш ыл-дыр катышкаш, боттарынын бүдү-рүлгелеринге шимчээшкнни үргү-лүчүлээринче, күштелдеринче база калбаргычыне Парижтин бүгү ажылчы чоннарын ол кыйгырыгда кыйгырып турар».

«Фран-тирер» солунун дынаадып турарын өзүгaar алырга, Франция-

нын иштики херектер министри Шарль Брюн болгаш юстиция ми-нистри Леон Мартино-Депла олар болза, «Рено» заводта ажылчын-аги-таторларны ол заводтан үндүрерин дугайында шийтирпн үндүргөн.

Куш-ажылдык Бүгү-ниити конфе-дерациязынын Бюрозуңуң дынаа-дын «Юманите» солун парлаан. Па-риж районунун Алдыкы Сена деп-артаментинин ажылчы чоннары-нын, Мозель болгаш Мерт департа-ментилеринин металлуртарынын ба-за өске-даа хөй-хөй хоорайларнын ажылчы чоннарын июнь 4-теги ажыл соксадышкынын кончуг калбак хемчээлди болганын ол ды-наадыга медеглел турар.

Демисел чүлө эгелеп турар, Жак Дюклоун, Андрэ Стильди болгаш база Парижге Риджуэинин келге-нинге удур чыскаалдарга киришкен ажылчы чоннары тулуп хоругда-нынга удурланышкына профвилел-деринин активчилерин хоойлу чогу-биле тулуп хоругдаанынга удурланышкынар-биле такпырла-жып катыжар деп Куш-ажылдык бүгү-ниити конференциязынын Бю-розу медеглел турар.

Жак Дюклоун туткаш, кара-ба-жында хоругдаан чорук алжир улус-тун килеңгешкинин болгаш удурла-нышкынын база хайындарып үндү-ргөн деп «Юманите» солун дын-наткан. Бүгү чуртта ажыл сокса-дышкынары, хуралдар болгаш ми-тингилер чоруп турар. Оларнын кир-жикчилери Жак Дюклоун кара-ба-жында доп-доруан хостаарын не-геп турар.

«Юманите» солунун оон ынай дынаадып турары болза: чыскаал-дар, митингилер болгаш хуралдар-дан аныгда француз ажылчы чо-нарын хөй санны төлээлери болза, национал хуралче, иштики херектер министрствозунче болгаш хоорай-ларынын муниципалдык чөвүлел-деринге чагааларын, резолюциялар-ны болгаш негелде бижиктерин аппа-рып кирип турарлар. Жак Дюклоун хостаарын негеп турар хөй-хөй телеграммалар даштыкы чурттар-дан, ылангыя Италиядан, Бельгия-дан, Польшадан, Чехословакиядан, Румыниядан, Кыдаттан болгаш өскө-даа чурттардан кээп турар.

«Юманите» солунуң дынатка-ны өзүгaar алырга, диабет аарыг-дан (бүрек аары) хоочураан Жак Дюклоунуң кадынын байлалы элээн бергедээшкннин анаа таварыштырып болгу дег турар, чүгө дээрге, кара-бажы хоругдалынын аажок аар-берге байдалдары ол аар аарыгны улам чидиглендирери чайлаш чок.

(СЭТА).

Барыын Германия-биле чаңгыс талалыг керээ дугайында америк солуннарын бижип турары

НБЮ-ИОРК. АКШ-тын, Англия-ның болгаш Франциянын Барын Германия-биле чаңгыс талалыг ке-рээзи чүлө Барын Европа чурт-тарында килеңгешкинин хайы-дырган эвес, харын Катышкан Штаттарнын калбак бөлүктөрүн ортузундан база удурланышкына таваржып турар. «Вашингтон таймс гералд» солун мурунку чүүлүндө чаңгыс талалыг керээ дугайында ба-за барын-герман чепсектиг күш-терни европа армиязына катыш-тырып кириер дугайында АКШ-тын, Англиянын болгаш Франциянын Бар-ын Германия-биле дугуржулгазын «өлүмнүг базым» деп адап турар. «Европа нитилежилгези» дээр нитилежилгенин тургузар дугайында керээде АКШ-тың алган хүлээлге-ри болза, АКШ-ты дайынче кири-тиртар «калбак болгаш каржы хемчег» болуп турар деп ол солун медеглээ.

Америк хөй-ниитинин дүвүрээзин илеретпншаан, солун болза, АКШ-тын күрүне департаментинин чиди-биле шүгүмчүлөп, бир эвес европа парламентилери ол дугур-жулганы күштүг болдуруп бадыла-рындан ойталап каалтар болза, ынчан Катышкан Штаттар Ачесон-нуң бодал чок чүбө кылыр чоруун-дан камгалатынар» боор деп бижээ.

Франциянын Гваделупа ортулуунун чингине чөвүлелин солгудаларынын тилелгези

ПАРИЖ. Гваделупа ортулуктун чингине чөвүлелин солгудала-рына коммунист партиянын чаа тилелгезин дугайын «Юманите» солун медеглел турар. Эрге-чагыр-галарнын кадыг-шынгы хемчегле-

«Дейли компас» деп өскө бир со-лун июнь дөрттө чүлө парлааш, ын-да Джеймс Уорберг деп банкир кижинин даштыкы херектер талазы-биле сенат комиссиязын кезигү-неринге чоруткан телеграмманы кирип турар. Сонгу-атлантика ке-рээзин күштүг болдуруп бадылап турар үеде ол керээ Германияны катап чепсеглээр-биле кандыг-даа холбазы чок болгаш анаа канды-гдаа идиг бербес керээ болур деп бузуредип турган деп ол телеграм-мага айткан. Ол тангыраглаш-кынар күсетинин барган деп Уорберг медеглээ.

Ол телеграмманы тайылбырлавы-шаан, «Дейли компас» солун болза, АКШ-тын чааа америк конгресстиң база улустуң санал-оналдарын тооп көрбейн турар деп бижээ.

Ол-ла солунуң дугайында чүүл-дер бижип турар Иоганнес Стиль-дин чүүлүндө Германияга хама-арыштыр АКШ-тын чорудуп турар политиказына таарынмас чорук илеретинип турар. Авторуң бижээ-ни болза: «Европаның камгаланк-чы эвилеледежишкннин» ады-биле чагдынып алган америк-герман ше-риг эвилелин политиказы чедиш-кннин болбас, чүгө дээрге, ол эвил-лел немец улустуң база Германия-ның-даа эрге-ажыктарына таар-ышпайн турар.

(СЭТА).

Кореяда болушкуннар

Улустуң армиязынын Кол командьдалынын дыңгедэи

ПХЕНЬЯН. Корей Улус-Демо-краттыг Республиканын Улустуң ар-миязынын Кол командьдалынын июнь 11-де медеглээни болза:

Кореянын Улустуң армиязынын катыжышкынары кыдат улустуң эки-турачы кезектеринин сырый дет-кечи-биле дайыннын кадыг-дошкун атакаларын чедишкннин ойтур шаап, оларнын дириг күжүг болгаш техниказынга улуг чидир-лерин таварыштырып турар.

Тайбың чурттакчалары: пункту-лары араатанзы-биле бомбалаар-гына болгаш боолаарына киржип турган дайыннын самолеттарынан 5 самолетту Улустуң армиязынын зениттиг кезектери болгаш адыг-жаңчыларын отрядтары июнь 11-де айдара аткан.

(СЭТА).

Япон улус тайбын дээш демисежип турар

ТОКИО. Июнь 7-де Токионуң Хи-бия залына Япониянын коммунист-тиг партиязын «удуртчуларын испет-сүрер чоруктуң эгелээнинде» бээр ийи чыл болган хүнүң таварыштыр хөй муң кизи киржикчи-лиг митинги болуп эрткен. С1 митингилер парламентинин коммунист депутаттары чүбө чугаалаачнар. Митингинин сөвүндө Японияны катап боо-чепсеглээринге удур, тай-бынны камгалаарынын массалыг чыскаалы болган.

Кавасаки хоорайда япон-совет найыралдын нитилелин салбы-ры болгаш Канагава префектура-нын ажылчы чоннарын ассоциа-циязы эш И. В. Сталинни чога-лын Японияда парлап үндүргенин таварыштыр митинги кылып эрттир-ген. Митинги сөвүндө чыскаал болган. Полиция чыскаалганына халдаан болгаш 7 кижини тулуп хоругдаан.

Хоккайдо ортудукта Муроран хоорайнын полициязы ол хоорайга оон көргүзүп турган «Дзенсидэ» деп депшилгелиг театр бөлүгүнө халдаашкын кылганнар.

(СЭТА).

ХРОНИКА

Американың Катышкан Штаттарына СССР-нин Онза болгаш Бу-рун эргелиг Элчини турган эш Александр Семенович Панюшкын ол хүлээлгезинде хостааш, СССР-нин Кыдат Улус Республикада Эри-за болгаш Бурун эргелиг Элчини кылдыр СССР-нин Дээди Советинин Президиуму томуйлаан.

ССР-нин Кыдат Улус Республи-кага Онза болгаш Бурун эргелиг Элчини турган Николай Васильевич Рошинин СССР-нин Дээди Советинин Президиуму ол хүлээлгезинде хостаан.

ССР-нин Дээди Советинин Президиуму СССР-нин Американың Катышкан Штаттарында Онза болгаш Бурун эргелиг Элчининге эш Георгий Николаевич Зарубинин томуй-лаан болгаш ону СССР-нин Велико-британияда Онза болгаш Бурун эргелиг Элчини хүлээлгезинде хостаан.

ССР-нин Великобританияда Он-за болгаш Бурун эргелиг Элчининге эш Андрей Андреевич Громыкоу СССР-нин Дээди Советинин Президиуму томуйлаан.

ССР-нин Министрлер Чөвүлели эш А.А. Громыкоу СССР-нин Дачы-тыкы Херектеринин Министринин оралакчызы хүлээлгезинде хостаан.

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

1952 ЧЫЛДЫН ИЙИ ДУГААР ЧАРТЫНДА

төп солуннарын болгаш журналдарын база область солуннарын чагылгазын хүлээп алыры үргүлчүлөп тура-ры Алыргы Тыва автономнуг областың бүгү харылзаа кенто-ралары, салбырлары, агентиле-ри болгаш бүдүрүлгелер, органи-зациялар талазы-биле хөй-ниити төлээлекчилери хүлээп ап турар.

«Шын», «Тувинская правда», «Молодежь Тувы — Тываның аныяктары», «Сылдысчыгаш» солуннарын чагылгаларын лимиттер барымдалавайи хүлээп ап турар.

Союзпечать.